

ГАЗЕТНА-ЧАСОПІСНЫЯ ВЫДАННІ БЕЛАРУСКІХ ПРЫВАТНЫХ ВЫДАВЕЦТВАЎ

Згодна з афіцыйнымі данымі, на 1 студзеня 2015 г. у нашай краіне выпускалася 713 газет і 808 часопісаў. Выпускам дзвюх трэціх з іх займаліся выдавецкія арганізацыі недзяржаўнай формы ўласнасці [1], колькасць якіх у сучаснай Беларусі складае больш за 65 % [2, с. 166].

На нашу думку, прыватны выдавецкі бізнес найбольш аператыўна рэагуе на змены чытацкай зацікаўленасці ў тых ці іншых выданнях, таму аналіз тыпалагічнага і тэматычнага складу перыёдыкі недзяржаўных выдавецтваў неабходны для асэнсавання прыярытэтаў грамадства і вызначэння асноўных тэндэнцый развіцця галіны. Гэтым абумоўлена актуальнасць даследавання, задача якога – ахаарактарызаваць перыядычныя выданні беларускіх прыватных выдавецтваў тыпалагічна і тэматычна.

Матэрыялам даследавання паслужылі газеты і часопісы выдавецкіх арганізацый недзяржаўнай формы ўласнасці «Красико-Принт», «Мон ли-тера», «Издательский дом Гревцова» і «Профессиональные издания».

Варта адзначыць, што пераважная большасць выданняў абраных прыватных выдавецкіх арганізацый – часопісы. Выпускаецца толькі дзве газеты, што складае ўсяго 5 % ад агульнай колькасці найменняў перыёдыкі.

Згодна з класіфікацыяй, па тэматычным нападзенні газетныя выданні падзяляюцца на агульнапалітычныя і спецыялізаваныя (яны прысвечаны асобным праблемам грамадскага жыцця, навукі, тэхнікі, іншых галін дзейнасці і адрасаваны пэўнаму колу чытачоў) [3, с. 338]. Сярод аналізуемых выданняў сустракаюцца газеты абодвух тыпаў. Так, «Здоровая газета» (выдавецтва «Профессиональные издания») асвятляе пытанні медыцыны і з'яўляецца навукова-папулярным выданнем, адрасаваным шырокаму колу чытачоў [4]. Газета «Веснік БДМУ» (выдавецтва «Красико-принт»), нягледзячы на тое што першапачаткова яна была цікавая абмежаванай аўдыторыі – студэнтам, выкладчыкам і супрацоўнікам Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, на думку даследчыкаў, выйшла за межы чыста прафесійнай тэматыкі і можа называцца агульнапалітычнай дзякуючы шырыні дыяпазону інфармацыі па міжнародных, палітычных, сацыяльных, эканамічных пытаннях, аналітычнасці матэрыялаў, іх разнапланавасці [5, с. 95].

Сярод аналізуемых перыядычных часопісных выданняў можна вылучыць масавыя журналы (дзясятая частка ад агульнай колькасці найменняў), гэта значыць разлічаныя на чытача-неспецыяліста, і спецыяльныя, або «галіновыя» ці «прафесійныя», мэтавае прызначэнне якіх – распаўсюджванне спецыяльнай, справавай інфармацыі [3, с. 339].

На масавага чытача разлічаны перыядычныя выданні прыватнай арганізацыі «Мон літера». Сярод іх рэкламна-інфармацыйныя часопісы-даведнікі «Bambini» – часопіс пра дзяцей для бацькоў – і «Усы, лапы, хвост» – часопіс для ўладальнікаў хатніх жывёл, а таксама навукова-папулярнае выданне «Экотэхналогіі», прысвечанае пытанням энергаэфектыўнага будаўніцтва і экалагічна бяспечным тэхналогіям [6]. Заснавальнікам часопісаў з’яўляецца само выдавецтва.

Большасць перыядычных выданняў прыватнай арганізацыі «Красико-принт» мае пэўную спецыялізацыю. Тут выпускаюцца навукова-практычныя (арыентаваныя на спецыялістаў, чыя прафесійная дзейнасць абавязана на вынікі навуковых даследаванняў, патрабуе асэнсавання практычнага досведу на тэарэтычным узроўні і звязана з укараненнем навуковых распрацовак у практыку [3, с. 341]) часопісы «Военная медицина» і «Медицинский журнал» (заснавальнік – Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт). Выходзіць спецыялізаваны інфармацыйна-аналітычны і метадычны часопіс для працаўнікоў бібліятэк і школьных настаўнікаў «Бібліятэка прапануе» (заснавальнік – Дзяржаўная ўстанова «Цэнтралізаваная сістэма дзіцячых бібліятэк г. Мінска»). Адзінае выданне, разлічанае на масавага чытача, заснавальнікам і выдаўцом якога з’яўляецца непасрэдна «Красико-принт» – рэкламна-інфармацыйны часопіс «Урожайные сотки», прызначаны для дачнікаў, садодаў, гаспадароў прысядзібных участкаў.

На выпуск галіновых часопісаў арыентавана дзейнасць «Издательского дома Гревцова» і недзяржаўнай арганізацыі «Профессиональные издания».

«Издательский дом Гревцова» – заснавальнік 16 часопісаў, прысвечаных асаблівасцям правядзення бухгалтарскага ўліку; спецыфіцы кіравання прадпрыемствам; агляду зменаў заканадаўства ў розных сферах дзейнасці (ветэрынарная справа, будаўніцтва, сельская гаспадарка, гандаль, грамадскае харчаванне, ахова здароўя, банкаўская дзейнасць) і інш.

Галоўны накірунак дзейнасці прыватнага выдавецтва «Профессиональные издания» – выпуск перыядычных выданняў пра медыцыну. На сёння ім створана 14 розных найменняў навукова-практычных медыцынскіх часопісаў. «Профессиональные издания» ажыццяўляюць паспяховае міжнароднае супрацоўніцтва з медыцынскімі навуковымі цэнтрамі СНД: сярод заснавальнікаў некаторых часопісаў разам з выдавецтвам пазначаны Нацыянальная акадэмія медыцынскіх навук Украіны, Медыцынскі ўніверсітэт Астаны і інш. [7]. Часопісы ўваходзяць у пералік выданняў, рэкамендаваных ВАК Рэспублікі Беларусь для публікацыі навуковых артыкулаў, у тым ліку суіскальнікамі ступеняў доктара і кандыдата навук, некаторыя ўваходзяць у пералік рэцэнзаваных навуковых выданняў для апублікавання асноўных навуковых вынікаў дысертацый ВАК Расійскай Федэрацыі [4].

Такім чынам, у сістэме выпуску і распаўсюджання СМІ Беларусі вялікую ролю адыгрываюць прыватныя выдавецтвы. У цэлым, выпуск прыватнымі выдавецтвамі не толькі кніжнай, але і газетна-часопіснай прадукцыі, які часта становіцца асноўным накірункам дзейнасці арганізацыі («Издательский дом Гревцова», «Профессиональные издания»), сведчыць пра рост чытацкага попыту на СМІ, асабліва галіновыя, разлічаныя на працаўнікоў фінансавай і медыцынскай сфер (іх долі ў агульнай колькасці найменняў аналізуемых перыядычных выданняў прыкладна аднолькавыя – 41 %). У той жа час назіраецца нізкая колькасць газет і высокая, адпаведна, часопісаў, гэта значыць, выдаўцы імкнуцца ажыццяўляць больш якасныя і змястоўныя праекты, якія могуць даць прыбытак.

Варта адзначыць, што ініцыятарам стварэння новых газетна-часопісных праектаў можа выступаць як само выдавецтва («Мон літера», «Издательский дом Гревцова»), так і іншае прадпрыемства (напрыклад, Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт, на чыю замову ажыццяўляецца выпуск карпаратыўнай перыёдыкі ў «Красико-принт»). А між тым, сумесныя праекты выдавецкіх і невыдавецкіх арганізацый умацоўваюць не толькі нацыянальнае, але і міжнароднае супрацоўніцтва ў шматлікіх грамадскіх сферах (як прыклад, праекты выдавецтва «Профессиональные издания» і медыцынскіх навуковых устаноў СНД).

Літаратура

1. СМІ в Беларусі: печатные СМІ в Беларусі, электронные СМІ в Беларусі, законодательство о СМІ в Беларусі [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.belarus.by/ru/about-belarus/mass-media-in-belarus>. – Дата доступа: 30.01.2015.
2. Куликович, В. Белорусская периодика о деятельности частных издательств / В. Куликович, К. Тарасевич // Фундаментальная наука и технологии – перспективные разработки: материалы IV Междунар. науч.-практ. конф., 29–30 сент. 2014 г. – North Charleston, 2014. – Т. 3. – С. 166–168.
3. Антонова, С.Г. Редакторская подготовка изданий: учебник / С.Г. Антонова [и др.] под общ. ред. С.Г. Антоновой. – М.: Издательство МГУП, 2002. – 468 с.
4. Профессиональные издания. О компании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.recipe.by/about/>. – Дата доступа: 30.01.2015.
5. Касько, У. Карапаратыўная прэса ў сучаснай сістэме беларускіх СМІ У. Касько // Корпоративная пресса в системе СМІ Республики Беларусь: традиции, опыт, пути развития: материалы Республик. науч.-практ. конф., 1–2 ноября 2013 г., Минск / редкол. : С.В. Дубовик (отв. ред.) [и др.]. – Минск: Изд. центр БГУ, 2014. – С. 91–98.
6. Издательство «Мон литер». Журнал для тех, кто строит и благоухает «Экотехнологии» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.monlitera.by/news/zhurnal_dlja_teh_kto_stroit_i_blagoustraivaet_ekot.html. – Дата доступа: 30.01.2015.
7. Инновационные технологии в медицине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.recipe.by/izdaniya/periodika/itm/>. – Дата доступа: 30.01.2015.